

Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten under forsvarsforliget 2024-2033

Der er mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) og Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti og Socialistisk Folkeparti indgået en delaftale 1 under forsvarsforliget 2024-2033 vedrørende Arktis og Nordatlanten. Aftalen er udformet i tæt samarbejde med Færøernes Landsstyre og Grønlands Naalakkersuisut, og med udgangspunkt i pejlemærkerne, der fremgår i Fælles grundlag for forhold vedr. Arktis og Nordatlanten i forsvarsforliget, som indgik i *Aftale om dansk forsvar og sikkerhed 2024-2033* af 28. juni 2023.

Danmark, Færøerne og Grønland står ved et historisk forsvars- og sikkerhedspolitisk vendepunkt efter Ruslands invasion af Ukraine, der har bragt krig tilbage til Europa. Forsvarets Efterretningstjeneste vurderer, at de sikkerhedspolitiske spændinger mellem Rusland, Kina og USA også har bredt sig til Arktis. Rusland prioriterer regionen højt og vil demonstrere styrke gennem en aggressiv og truende adfærd, som vil medføre større risiko for eskalation end før set i Arktis. Rusland vil også forsøge at fortsætte sin militære opbygning i regionen. Krigen i Ukraine lægger dog beslag på så store ressourcer, at Rusland får svært ved at fastholde den ambition. Rusland vil fortsat modvilligt give Kina øget adgang til Arktis. Kina vil bruge adgangen til at styrke sin rolle i Arktis og til at fremme sine planer om at blive i stand til at operere militært i regionen.

Der skal i første halvår 2025 indgås en delaftale 2 om Arktis og Nordatlanten, som skal indeholde en yderligere styrkelse af forsvaret og sikkerheden i regionen. Den vil blandt andet indeholde kapaciteter så som en yderligere styrkelse af Søværnet (f.eks. fregatter, isbryderkapacitet og ubemandede systemer), Flyvevåbnet (f.eks. maritime patruljefly, kampfly, transportfly og andre relevante, luftbårne kapaciteter), specialoperationsstyrker og forbedret overvågning af kritisk infrastruktur. Den samlede, markante investering skal laves bl.a. med henblik på opfyldelse af NATO's kommende styrkemål. Aftalen vil blive udformet i tæt samarbejde med Færøernes Landsstyre og Grønlands Naalakkersuisut.

Med denne delaftale tages altså de første skridt i styrkelsen af forsvaret og sikkerheden i Arktis og Nordatlanten under *Aftale om dansk forsvar og sikkerhed 2024-2033*. Kongerigets og vores allieredes målsætning om lavspænding er under pres, men det er fortsat ambitionen for kommende investeringer.

Med indgåelsen af *Aftale om dansk forsvar og sikkerhed 2024-2033* blev aftaleparterne, Færøernes Landsstyre og Naalakkersuisut enige om, at Danmark, Færøerne og Grønland skal samarbejde om at forbedre overvågning og suverænitetshævdelse med blik for de forskellige sikkerhedspolitiske udfordringer i Arktis og Nordatlanten. Samtidig er det afgørende at understøtte nære allieredes og NATO's opgaveløsning i Arktis og Nordatlanten, og at Danmark, Færøerne og Grønland samarbejder tæt med allierede i regionen.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at der skal foretages substantielle investeringer i Arktis og Nordatlanten for at styrke forsvaret og sikkerheden i regionen, herunder i kapaciteter, der styrker afskrækkelse, tilstedeværelse og overvågning mv. med henblik på at opretholde fred og stabilitet. I forlængelse af dette lægger aftaleparterne og Naalakkersuisut vægt på, at en yderligere styrkelse i Arktis og Nordatlanten skal ske i tæt samarbejde mellem Kongeriget, USA og øvrige arktiske allierede.

Færøernes Landsstyre og Grønlands Naalakkersuisut fremhæver, at samarbejdet siden indgåelsen af *Aftale om dansk forsvar og sikkerhed 2024-2033* har båret præg af øget og tættere dialog og vidensudveksling

mellem Danmark, Færøerne og Grønland baseret på gensidig forståelse, respekt og ligeværd. Inddragelsen af Naalakkersuisut i forhandlingen af denne delaftale har taget udgangspunkt i Naalakkersuisuts politiske forligsinds spil samt en procesplan foranlediget af Naalakkersuisut under anden delaftale af forsvarsforliget. Aftalen står på skuldrene af den tættere dialog, hvilket har bidraget til og styrket aftalens indhold. I takt med øget dialog på området styrkes også dialogen om forsvars- og sikkerhedspolitik i internationale fora, herunder NATO og NORDEF. Aftaleparterne og Naalakkersuisut lægger vægt på, at Forsvaret bidrager til sikkerheden i Danmark, Færøerne og Grønland i tæt samarbejde med relevante myndigheder og med respekt for den eksisterende kompetencefordeling og blik for de forskellige sikkerhedspolitiske vilkår, der er i Kongeriget.

Med denne delaftale ønsker aftaleparterne og Naalakkersuisut at styrke forsvaret af og sikkerheden i Arktis og Nordatlanten. Den styrkede indsats i Arktis og Nordatlanten skal implementeres i tæt samarbejde med Færøerne og Grønland, og tiltagene i aftalen skal så vidt muligt også kunne komme de civile samfund på Færøerne og i Grønland til gavn. Det er centralt, at samfundssikkerheden styrkes, og det civile samfund på Færøerne og i Grønland er rustet mod bl.a. cyber- og miljøhændelser, naturkatastrofer, ulykker til søs mv. Det indebærer blandt andet, at kapaciteter, der indgår i denne delaftale, styrker Forsvaret til bedre at kunne bidrage til politiets, beredskabets og de civile myndigheders opgaveløsning i og omkring Færøerne og Grønland. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er samtidig enige om væsentligheden af, at der i koordination med Naalakkersuisut gennemføres træning i rammen af det arktiske samarbejde.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om følgende ti temaer med denne delaftale:

- Styrket lokal forankring i Grønland og styrket samarbejde med færøske myndigheder.
- Forbedret situations- og efterretningsbillede.
- Langtrækkende droner.
- Nye arktiske skibe.
- Forsvarets tilstedeværelse i Arktis og Nordatlanten.
- Styrket evne til indsættelse og kommunikation.
- Samarbejde om efterretning og forskning.
- Øget optag på Arktisk Basisuddannelse.
- Styrket samfundssikkerhed.
- Ramme til Færøerne.

I implementeringen af aftalen lægges der vægt på, at investeringer, hvor muligt, kan understøtte lokale arbejdspladser og lokale virksomheder i Grønland. I denne sammenhæng er det væsentligt at styrke Forsvarets eksisterende tætte og gode samarbejde med lokale virksomheder. I tråd med det aftalte i Arktisk kapacitetspakke vil Forsvaret udnytte mulighederne for at samarbejde med relevante myndigheder og anvende lokale operatører i forbindelse med Forsvarets opgaveløsning. Dertil kommer, at Forsvaret i Grønland i så høj grad som muligt skal indkøbe varer og tjenesteydelser fra grønlandske virksomheder og producenter under hensyntagen til de operative behov mv.

Der lægges særlig vægt på, at aftalen implementeres i fuld anerkendelse af de sproglige, kulturelle og lokale forhold, der gør sig gældende på Færøerne og i Grønland.

1. Aftalens indhold

Styrket lokal forankring i Grønland og styrket samarbejde med færøske myndigheder

Den bredere samfundssikkerhed i Grønland står i centrum for en række initiativer og styrkes ved at nyttiggøre lokal indsigt, kompetence og tilstedeværelse blandt grønlændere i særligt Grønlands yderområder, herunder gennem styrkelse af Arktisk Basisuddannelse og ordningen med Grønlandsvogterne samt fokus på øget rekruttering af grønlandske kandidater til Sirius. De store afstande og tyndt befolkede områder gør det til en betydelig opgave at være tilstede og sikre et stærkt beredskab i hele Grønland. Der er derfor perspektiv i at nyttiggøre lokalt kendskab, evner og tilstedeværelse i yderområdet, særligt i det østlige og nordlige Grønland. I Canada løser 'Canadian Rangers' opgaver på vegne af det canadiske forsvar i afsides og isolerede kystområder. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om at analysere mulighederne for at udvikle en lignende model i Grønland. Der igangsættes et analysearbejde med deltagelse fra grønlandske myndigheder, som skal munde ud i et oplæg vedr. oprettelse af en ny enhed for Grønlandske Rangers under Forsvaret i samarbejde med grønlandske myndigheder. En konsolideret analyse og anbefaling skal foreligge senest ved udgangen af 2026, hvorefter der tages stilling til forventet iværksættelse af initiativet.

Det fremgår af forsvarsforligets første delaftale, at aftaleparterne er klar til at ”undersøge udviklingspotentialet for ordningen med Grønlandsvogtere”. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at den frivillige, grønlandske meldetjeneste Grønlandsvogterne styrkes, så tjenesten i højere grad kan understøtte det lokale beredskab i lokalområderne i Grønland.

Aftaleparterne noterer sig Færøernes ambition om at bidrage til forsvars- og sikkerhedsinitiativer, der tager hensyn til Færøernes strategiske placering. Færøerne har ambition om at være en ansvarlig partner, som aktivt ønsker at samarbejde for at opretholde fred og stabilitet i regionen. Aftaleparterne noterer sig i denne sammenhæng Færøernes ambition om at deltage i relevante internationale, forsvarspolitiske fora. Den brede samfundssikkerhed på Færøerne er i denne sammenhæng central. Det er fortsat en prioritet, at Forsvarets opgaveløsning på og omkring Færøerne, hvor det er muligt, kan kombineres med Færøernes civile beredskab og politiet, i tæt samarbejde med de færøske myndigheder, herunder omkring data- og informationsdeling, styrket overvågning til havs og relevante operative forhold. Der afsættes en økonomisk ramme til fælles indsatser, og den konkrete udmøntning vil blive drøftet med Færøernes Landsstyre og forelagt forligskredsen.

Forbedret situations- og efterretningsbillede

Forsvarets Efterretningstjeneste vurderer, at det sikkerhedspolitiske klima i Arktis er blevet mere ustabil. Der ses en øget militær og civil aktivitet i Arktis og Nordatlanten. Flere aktører har øget deres fokus på Arktis. Det forstærkes af, at klimaforandringerne medfører forbedrede muligheder for at benytte nye søruter og giver øget adgang til råstoffer og ressourcer. Forsvaret og Forsvarets Efterretningstjeneste har i dag et begrænset situations- og efterretningsbillede i Arktis og Nordatlanten. Der er derfor behov for at styrke situations- og efterretningsbilledet i Arktis og Nordatlanten. Dette er også væsentligt for, at Forsvaret kan understøtte Grønland på både politisk og myndighedsniveau i tilfælde af miljøhændelser, naturkatastrofer, eftersøgnings- og redningsopgaver til havs og til lands mv.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er derfor enige om, i samarbejde med nære allierede, at etablere en satellitkapacitet og jordbaserede sensorer med henblik på at styrke det nuværende situations- og efterret-

ningsbillede i Arktis og Nordatlanten samt i rummet. Initiativet vil bidrage til et forbedret situationsbillede, der kan anvendes til at synliggøre aktivitet i Arktis og Nordatlanten samt i Danmarks nærområde. I forbindelse med installationer i Grønland er det en prioritet for aftaleparterne og Naalakkersuisut, at der sker anvendelse af lokale grønlandske aktører og selskaber.

Initiativet skal i videst muligt omfang også bidrage til den brede samfundssikkerhed på Færøerne og i Grønland samt understøtte civile myndigheder ved at skabe et bedre situationsbillede og disponeringsgrundlag i tilfælde af eksempelvis miljøhændelser, naturkatastrofer mv.

Langtrækkende droner

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er endvidere enige om at anskaffe to langtrækkende droner med avanceret billedindhentningskapacitet, der kan overvåge store arealer på lange afstande og indhente detaljerede billeder. Det blev i første delaftale aftalt at sikre yderligere finansiering, så den nødvendige økonomi var tilstede til at anskaffe to langtrækkende droner med signalindhentningskapacitet, som tidligere besluttet med *aftale om Arktisk-kapacitetspakke 2021*. Med to yderligere droner til bl.a. Arktis og Nordatlanten vil Forsvarets evne til at overvåge og indhente billeder i regionen forbedres. Dronerne skal desuden skabe et styrket situationsbillede i blandt andet Østersøregionen og andre steder, hvor de langtrækkende droner også skal operere. Dronerne ventes at understøtte NATO's kommende krav og forventninger, og hvor satellitkapaciteten kan etablere et overordnet billede af betydelige områder i hele Kongeriget, kan dronerne i tillæg bidrage med at danne et mere detaljeret billede.

De to langtrækkende droners evne til at danne et situationsbillede over lange afstande og indhente detaljerede billeder kan også understøtte civile myndigheder i at styrke den bredere samfundssikkerhed. Dronerne vil kunne skabe et detaljeret situationsbillede i tilfælde af eksempelvis miljøhændelser, naturkatastrofer, eftersøgnings- og redningsopgaver til havs og til lands mv.

Dronerne kan lejlighedsvis være til stede og operere ud fra Kangerlussuaq, når det er operativt hensigtsmæssigt f.eks. for at mindske reaktionstiden ved indsættelse i Arktis og Nordatlanten mv. Der igangsættes med inddragelse af Naalakkersuisut en analyse af mulighederne for, at de fire droner kan operere oftere ud fra Kangerlussuaq samt dronernes nærmere støttestruktur, herunder servicering, i Kangerlussuaq og mulighederne for lokal forankring heri. Analysen skal foreligge snarest muligt og senest, så den kan indgå i delaftale 2.

Nye arktiske skibe

Forsvarets nuværende inspektionsskibe i THETIS-klassen patruljerer farvandene ved Færøerne og Grønland og løser også kystnære opgaver. Opgaverne omfatter bl.a. overvågning og suverænitetsbevarelse samt myndighedsopgaver relateret til eftersøgning og redning, støtte til politi, forskning, havmiljøberedskab mv. De nuværende inspektionsskibe er designet til at begå sig i storm- og isfyldte farvande og er centrale for håndhævelsen af suveræniteten fra havet i Arktis og Nordatlanten. De aldrende skibe er præget af hyppige nedbrud og omkostningstung vedligeholdelse. Dette mindsker den operative anvendelighed af skibene, og skibene er ved at nå afslutningen af deres operative levetid. Arktiske skibe vurderes nødvendige for at kunne løse myndighedsopgaver i grønlandske farvande. Forsvarets anti-ubådsfregatter har mere

afskrækkende karakter end de arktiske skibe og vil varetage en mere fremtrædende rolle i Nordatlanten som følge af bl.a. den sikkerhedspolitiske situation.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om at der anskaffes tre nye arktiske skibe til erstatning af skibe i THETIS-klassen. De nye arktiske skibe skal designes til at kunne sejle i is og skal bl.a. kunne medbringe kapaciteter som f.eks. droner og helikoptere. Dette vil sikre større robusthed omkring opgaveløsningen. De arktiske skibe skal endvidere designes sådan, at de løbende kan tilpasses i forhold til udviklingen i Arktis og Nordatlanten med ny teknologi, kapaciteter mv. Aftaleparterne er enige om at reorientere det eksisterende patruljeskibsprojekt til et fokus på de arktiske skibe. De nye arktiske skibe vil ikke have samme behov for vedligehold som de aldrende skibe i THETIS-klassen. De nye arktiske skibe vil derfor mere effektivt og fleksibelt kunne løse opgaver særligt ved Grønland end de nuværende skibe. Erstatningen vil ske sådan, at den samlede kapacitets opgaveløsning ved Færøerne og Grønland opretholdes.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut noterer sig, at der senere og på et analytisk grundlag vil skulle tages stilling til anskaffelse af yderligere nye skibe til at forny og forstærke flåden og til erstatning af havmiljøkapaciteten og inspektionsskibe, herunder KNUD Rasmussen-klassen. Sidstnævnte vil betyde, at den operative kapacitet styrkes i Arktis og Nordatlanten.

Aftaleparterne er enige om at undersøge mulighederne for at nyttiggøre danske maritime kompetencer ifm. opbygning af de nye skibe. Aftaleparterne er enige om, at der skal laves en flådeplan i marts 2025, som udarbejdes på baggrund af blandt andet anbefalingerne fra det maritime partnerskab og Forsvarskommandoen. Flådeplanen skal besluttes i forligskredsen og skal sætte retningen for den fremtidige udvikling af den danske flåde og med et fokus på hastighed og forsyningsikkerhed bl.a. gennem byggeri i Danmark.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at mulighederne for i højere grad at efterse, vedligeholde og servicere Forsvarets maritime platforme i Grønland skal afdækkes. Det skal i denne sammenhæng undersøges, i hvilket omfang dette vil kunne styrke skibenes løbende tilstedeværelse i Arktis og Nordatlanten. De færøske muligheder på området vil ligeledes blive afklaret. Aftaleparterne noterer sig, at Forsvarets enheder fortsat vil bidrage til opgaveløsningen til havs omkring Færøerne i samarbejde med den færøske kystvagt Vørn.

Forsvarets tilstedeværelse i Arktis og Nordatlanten

Arktisk Kommando er den værnssfælles operative kommando, der varetager Forsvarets opgaver i og omkring Grønland og Færøerne og har hovedkvarter i Nuuk. Aftaleparterne og Naalakkersuisut lægger vægt på anerkendelsen af det grønlandske sprog og den grønlandske kultur - også i relation til Arktisk Kommando. På den baggrund er der enighed om at synliggøre grønlandske symboler og det grønlandske sprog ved skiltning af Forsvarets bygninger og lignende i Grønland, herunder Arktisk Kommandos logo på hovedkvarteret i Nuuk, på Forsvarets stationer samt ved faciliteter i Kangerlussuaq.

Der er behov for, at Arktisk Kommandos hovedkvarter i Nuuk i højere grad kan operere under sikre forhold, og at kommandoen er dimensioneret til at løse et stigende antal opgaver relateret til bl.a. overvågning, suverænitetsbevarelse, støtte til allierede og eftersøgning og redning i Arktis og Nordatlanten.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om at styrke sikkerhedsniveauet ved Arktisk Kommandos hovedkvarter i Nuuk. Hertil er der enighed om, at Arktisk Kommando skal styrkes med personel, der skal understøtte de væsentlige opgaver, som Arktisk Kommando løser i Arktis og Nordatlanten, herunder med øget tilstedeværelse i Kangerlussuaq i relevant omfang. Der vil som en del af indsatsen blive oprettet et støttepunkt i form af personel, der skal understøtte og koordinere Forsvarets og allieredes behov for at lægge skibe til i havn i Nuuk.

I tillæg til personelstyrkelsen i Arktisk Kommando er aftaleparterne og Naalakkersuisut enige om at igangsætte en indsats, der skal styrke rekrutteringen og fastholdelsen af personel til Arktisk Kommando, herunder også med et særligt fokus på lokal rekruttering.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut lægger vægt på, at Forsvarets personel i Grønland har de rette vilkår. På den baggrund igangsættes en analyse af vilkårene for Forsvarets personel i Grønland, i tæt samarbejde med Naalakkersuisut, som skal færdiggøres snarest muligt og senest, så den kan indgå i delaftale 2.

Dertil er det afgørende, at Arktisk Kommandos faciliteter i Kangerlussuaq Lufthavn kan håndtere relevant fly-aktivitet med udgangspunkt i den midlertidige dansk-grønlandske aftale fra juni 2024 om vilkår for Forsvarets fortsatte brug af Kangerlussuaq Lufthavn. Inden aftalens udløb vil der skulle tages stilling til Forsvarets fortsatte brug af lufthavnen.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at Forsvarets fremadrettede tilstedeværelse og aktiviteter i Kangerlussuaq skal afdækkes i relation til Kangerlussuaqs fremtid. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er derfor enige om at igangsætte en analyse af aktivitetsniveauet og Arktisk Kommandos kapacitet, herunder muligheder for styrket tilstedeværelse og forbedret logistisk håndtering af Forsvarets kapaciteter i Kangerlussuaq. Analysen skal foreligge snarest muligt og senest, så den kan indgå i delaftale 2.

Der er endvidere enighed om vigtigheden af et tæt samarbejde i forhold til allierede, herunder med fokus på nødvendige kommunikationssystemer mv. Også her kan samarbejdet mellem Færøerne, Grønland og Danmark styrkes.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at Forsvaret miljøindsats i Grønland skal forebygge og begrænse afledte effekter af Forsvarets aktiviteter på lokalsamfund, natur og miljø. I den sammenhæng skal der under inddragelse af grønlandske myndigheder være et særligt fokus på affaldshåndteringen på Forsvarets stationer i Grønland, herunder affaldsforebyggelse, genanvendelse og bortskaffelse.

Styrket evne til indsættelse og kommunikation

Forsvaret løser opgaver over store afstande i Arktis og Nordatlanten. Det er nødvendigt, at Forsvarets kapaciteter inden for lufttransport, satellitkommunikation og patruljering styrkes, så evnen til indsættelse og kommunikation øges i takt med aktiviteten i området. Der er herudover behov for at styrke evnen til at gennemføre de inspektions-, overvågnings- og transportopgaver i Arktis, som Forsvarets CL-604 Challenger-fly, ud over persontransportopgaver, løser i dag. Challenger-kapaciteten er nedslidt, omkostnings- tung at vedligeholde og præget af hyppige driftsforstyrrelser.

Med åbningen af nye lufthavne på tværs af Grønland følger nye muligheder for at etablere samarbejder med flyselskaber om disse opgaver. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om at afsætte økonomi til at udnytte disse muligheder gennem et samarbejde. Den konkrete model for et samarbejde skal afklares frem mod medio 2025. Der lægges vægt på, at samarbejdet skal indgås med en aktør, der har erfaring med flyvning under de særlige vilkår, der gør sig gældende i Grønland, og at opgaverne kan løses af denne aktør snarest og senest i 2027. Dette også med henblik på bl.a. at målopfylde på initiativ om redningstjeneste og transportopgave i *Aftale mellem Naalakkersuisut og Udenrigsministeren om principperne for Arktis-kapacitetspakke*.

Indtil da dedikeres Forsvarets Challenger-fly til fortsat at varetage dens nuværende operative opgaver, herunder i Arktis og Nordatlanten, hvorefter kapaciteten udfases. Der afsættes økonomi i hele forligsperioden til at lease fly til at løse Challengerens opgaver uden for Arktis og Nordatlanten, herunder persontransport af bl.a. regeringen, opgaver relateret til Frontex samt overvågning i Østersøen mv. Der er således aftalt, at der skal indgås en selvstændig leasingaftale for hhv. persontransport og opgaver relateret til Frontex, overvågning i Østersøen mv. Den endelige udmøntning af leasingmodellerne vil blive forelagt forligskredsen.

Det er i dag vanskeligt for Forsvaret at kommunikere via satellit i Arktis og Nordatlanten, idet store dele af Arktis ofte er uden dækning. Denne kommunikation er en væsentlig forudsætning for Forsvarets opgaveløsning. Aftaleparterne er enige om at styrke Forsvarets evne inden for satellitkommunikation ved bl.a. at anskaffe kommunikationsudstyr til håndtering af satellitdata, så Forsvaret kan kommunikere hurtigere og mere sikkert i bl.a. Arktis og Nordatlanten.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om at undersøge muligheder og behov for at opgradere Forsvarets Seahawk-simulatorkapacitet, så den kan dække større dele af Grønland.

Den arktiske specialoperationsstyrke Sirius er specialiserede i at løse militære opgaver under de krævende vilkår, der gælder i Grønland. Specialoperationsstyrken gennemfører i dag overvågnings- og suverænitethævdelsesopgaver i de fjernest beliggende egne i Grønland. I lyset af den skærpede sikkerhedspolitiske situation er aftaleparterne enige om at styrke den arktiske specialoperationsstyrke og derved øge Forsvarets tilstedeværelse samt styrke overvågningen og suverænitethævdelsen i det nordøstlige Grønland.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at rekrutteringsindsatsen blandt grønlandere til Sirius skal styrkes samt at undersøge mulighederne for at opbygge bånd mellem Arktisk Basisuddannelse og Sirius. Der udarbejdes i denne forbindelse i samarbejde med Naalakkersuisut en handleplan for øget optag af grønlandske kandidater i Sirius.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om at afsætte yderligere finansiering til etablering af to kystradarer i Grønland, som tidligere besluttet med aftale om Arktis-kapacitetspakke. Kystradarerne vil styrke overvågningsevnen og være til gavn for den civile skibstrafik. Installation og drift af radarerne vil i videst muligt omfang ske med anvendelse af lokale aktører og selskaber. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er

endvidere enige om at igangsætte en analyse af behovet og mulighederne for etablering af luftvarslingsradarkapacitet i Grønland.

Samarbejde om efterretning, sikkerhed og forskning

I forbindelse med anden delaftale under forsvarsforliget blev det aftalt at støtte et styrket samarbejde mellem Forsvarets Efterretningstjeneste, Færøerne og Grønland. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om, at antallet af briefinger fra Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) på Færøerne og i Grønland skal øges, og at relevante skriftlige produkter, der udarbejdes af FE, oversættes til grønlandsk. Aftaleparterne og Naalakkersuisut er endvidere enige om at iværksætte et kompetenceopbygningstilbud ved Forsvarsakademiet rettet mod beslutningstagere og myndigheder i Grønland. Aftaleparterne og Naalakkersuisut vil genbesøge indsigterne fra analysen *Forsvarsministeriets fremtidige opgaveløsning i Arktis* fra 2016 i forhold til den seneste sikkerhedspolitiske udvikling med henblik på, at en opdateret version af relevante dele af analysen skal indgå som led i det fremadrettede analysearbejde vedrørende Forsvarets opgaveløsning i Arktis og Nordatlanten.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om at styrke forskningsindsatsen om forsvars- og sikkerhedspolitiske spørgsmål i Arktis og Nordatlanten i samarbejde med forskningsinstitutioner i Danmark og Grønland med henblik på bl.a. at udarbejde forsknings- og formidlingsprodukter til relevante myndigheder samt at styrke kompetenceudviklingen inden for det forsvars- og sikkerhedspolitiske område i grønlandske forskningsmiljøer. Dette med respekt for de forskningsrammer og etiske retningslinjer for forskning, der er under udvikling i Grønland.

Øget optag på Arktisk Basisuddannelse

Arktisk Basisuddannelse er for unge i Grønland. Uddannelse giver bl.a. kompetencer til at løse rednings- og beredskabsopgaver i Grønland. Uddannelsen er forankret i Kangerlussuaq, og Forsvarets tilstedeværelse giver afledte muligheder og arbejdspladser til gavn for bostedet. Der har været stor opbakning til Arktisk Basisuddannelse, hvilket er med til at styrke beredskabets robusthed i Grønland. Af forsvarsforligets første delaftale fremgår det, at aftaleparterne er ”klar til at understøtte den positive søgning til Arktisk Basisuddannelse i Grønland, berunder om muligt med et styrket optag på uddannelsen”.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om at udvide uddannelsen, så antallet af pladser på uddannelsen øges fra 22 til 30. Dermed vil flere grønlandske unge kunne opnå kompetencer til at tage ansvar for beredskabet og tilstedeværelsen i Grønland. Uddannelsen evalueres løbende med inddragelse af Naalakkersuisut med det formål at undersøge mulighederne og behovet for fremadrettet at styrke og tilpasse både indhold og optag på uddannelsen. Hertil undersøges mulighederne for, at Arktis Basisuddannelse udvides med et dronemodul, hvor elever kan oparbejde kompetencer inden for føring af mindre droner gennem et uddannelsesforløb i Kangerlussuaq.

Styrket samfundssikkerhed

Det ændrede trussels- og risikobillede skærper behovet for at øge modstandsdygtigheden og udvikle samfundssikkerheden på Færøerne og i Grønland. Dette vil ske i samarbejde med lokale myndigheder og med respekt for eksisterende kompetencefordeling.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om at igangsætte en analyse af mulighederne for etablering af et nordatlantisk søkabel i samarbejde med Færøernes Landsstyre, som kan bidrage med infrastruktur til styrket overvågningskapacitet og samtidig sikre redundans i kommunikationsinfrastrukturen. Analysen skal foreligge senest ultimo 2025.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er enige om at støtte et samarbejde mellem Beredskabsstyrelsen og beredskabsmyndighederne i Grønland om bl.a. udarbejdelse af risikobilleder. Aftaleparterne er endvidere enige om, at det mobilbaserede varslingsystem SIRENEN udbredes i rigsfællesskabet, så borgere i Grønland i højere grad dækkes af varslingsystem på mobilen. Hertil er der enighed om, at det nukleare beredskab i Grønland skal styrkes ved at etablere en yderligere stationær målestation i Østgrønland. Opgaven med nuklear strålingsovervågning forankres ved lokale redningsberedskaber i Grønland. Aftaleparterne er hertil enige om at afsøge mulighederne for at tilbyde grønlandske beredskabsaktører et kursus om håndtering af droner af mindre størrelse. Implementering af initiativerne gennemføres i samarbejde med grønlandske og færøske myndigheder. Aftaleparterne er endelige enige om at styrke den cyberrådgivning mv., der er rettet mod Færøerne og Grønland.

Aftaleparterne og Naalakkersuisut er endvidere enige om at mulighederne for at detektere trusler mod undersøisk infrastruktur i Kongeriget skal analyseres inden for analysen *Beskyttelse af kritisk infrastruktur*, der blev igangsat i forbindelse med indgåelsen af første delaftale under forsvarsforliget, og som vil forelægges for forligskredsen og Naalakkersuisut snarest muligt og senest, så den kan indgå i delaftale 2.

Hertil kommer ovennævnte initiativ vedr. grønlandske rangers, grønlandsvogterne og den økonomiske ramme til bred samfundssikkerhed på Færøerne.

2. Aftalens karakter, opfølgning og implementering

Det indhold, der aftales med indeværende aftale, er ikke forligsbelagt, idet aftalen omhandler udmøntningen af den økonomiske ramme, jf. *Aftale om dansk forsvar og sikkerhed 2024-2033* fra den 28. juni 2023. Aftalen har karakter af en stemmeaftale, der opfylder forudsætningen om, at der er et simpelt flertal af mandater i Folketinget og et flertal af partier i forligskredsen bag aftalen.

Opfølgning på aftalen sker i den fulde kreds af partier, der står bag forsvarsforliget med inddragelse af Naalakkersuisut.

Forsvarsministeren vil inddrage forligspartierne og Naalakkersuisut løbende ved behov for at foretage tilpasninger af forligsinitiativer, der ikke kan realiseres i henhold til det politisk aftalte eller ved behov for omprioriteringer som følge af nye behov. Det gælder blandt andet ved nye prioriteter, forsinkelser, fordyrelser eller vilkår, hvor aftaleparterne og Naalakkersuisut vil drøfte håndteringen heraf inden for den økonomiske ramme.

Aftaleparterne noterer sig, at implementering af tiltagene vil ske i tæt dialog med Færøernes Landsstyre og Grønlands Naalakkersuisut. Det tilstræbes, at der vil blive afholdt mindst tre årlige møder på ministerniveau, hvor opfølgning og det fortsatte samarbejde vil blive drøftet med henblik på at opnå en fælles

forståelse af prioriteringer og muligheder. To af disse tre årlige møder på ministerniveau øremærkes primært til en opfølgende drøftelse af status på implementeringen af denne aftale. Her vil opfølgningen af aftalen blive drøftet i lyset af den sikkerhedspolitiske udvikling. Der lægges vægt på, at der minimum kvartalsvis følges op på implementeringen af aftalen med de færøske, grønlandske og danske myndigheder. Aftaleparterne noterer sig Naalakkersuisuts ønsker til den regelmæssige forligsopfølgning på teknisk niveau.

I implementeringen lægges der vægt på, at investeringer skal understøtte lokale arbejdspladser og anvendelse af lokale virksomheder i Færøerne og Grønland, hvor dette er muligt. Afdækningen af mulighederne for lokal forankring i Grønland udføres løbende i samarbejde med grønlandske myndigheder.

I tråd med det aftalte i Arktis-kapacitetspakke vil Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse være behjælpelig med vejledning af virksomheder, der måtte være interesseret i at byde på relevante udbud. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse vil ligeledes gennemføre orienteringer i Nuuk om hvorledes, man som virksomhed afgiver bud, herunder om påtænkte projekter i Grønland. En orientering vil kunne gennemføres i samarbejde med grønlandske myndigheder, Grønlands Erhverv og danske erhvervsorganisationer.

3. Økonomi for initiativer i aftalen

Aftaleparterne er enige om at afsætte 14,6 mia. kr. til initiativerne i denne delaftale, heraf 11,8 mia. kr. til militære kapaciteter til styrket overvågning, suverænitetshævdelse mv., 0,3 mia. kr. til initiativer inden for øget tilstedeværelse, 2,3 mia. kr. til indsættelses- og kommunikationsinitiativer og 0,3 mia. kr. til resterende initiativer, jf. bilag 1. Aftaleparterne noterer sig, at det vil afhænge af den konkrete model med ekstern leverandør for inspektions-, overvågnings- og transportopgaver i Arktis, om udgifterne hertil kan indberettes som forsvarsudgifter til NATO, og at den konkrete model søges tilrettelagt på en sådan måde, at mest muligt kan indberettes til NATO som forsvarsudgifter. Aftaleparterne noterer sig endvidere, at størstedelen af udgifterne til styrket samfundssikkerhed ikke indberettes som forsvarsudgifter til NATO, da beredskabsområdet eksplicit er undtaget iht. NATO-definitionen af forsvarsudgifter.

Aftaleparterne er endvidere enige om at udmønte 0,4 mia. i 2025 og 0,5 mia. kr. i 2026 fra reserven til investeringer i dansk forsvar og sikkerhed i regi af forsvarsforliget og/eller militær støtte til Ukraine til finansiering af initiativerne i denne delaftale.

Aftaleparterne noterer sig, at den økonomiske ramme til yderligere initiativer i kommende delaftaler under forsvarsforliget herefter udgør 21,9 mia. kr. i forligsperioden.

4. Bilag

Bilag 1. Økonomi for initiativer i aftale om Arktis og Nordatlanten

mio. kr. - 2025-prisniveau	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	I alt
Militære kapaciteter til styrket overvågning, suverænitetshævdelse mv.	36	2.210	199	321	2.122	1.185	3.127	2.326	264	11.790
Øget tilstedeværelse	56	69	32	31	31	31	31	31	31	340
Indsættelse og kommunikation	207	262	317	343	304	231	239	200	203	2.306
Samarbejde om efterretning og forskning	3	3	3	3	3	3	3	3	3	31
Øget optag på Arktisk Basisuddannelse	9	18	13	9	9	9	9	9	9	95
Styrket samfundssikkerhed	9	24	15	12	15	14	14	14	14	132
Ramme til Færøerne	21	19	2	2	2	2	2	2	2	53
Finansiering inden for Forsvarsministeriets rammer	-9	-19	-11	-11	-10	-10	-10	-10	-14	-105
Total	332	2.587	571	710	2.476	1.465	3.415	2.575	512	14.642

Note: Differencer skyldes afrundinger.

Bilag 2. Økonomisk ramme for initiativer i kommende delaftaler under forsvarsforliget

mia. kr. - 2025-prisniveau	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	I alt
Ramme til nye initiativer*	2,0	1,9	-0,0	0,9	4,7	0,8	8,2	7,8	9,5	35,6
Disponeringer i aftalen, jf. bilag 1	-0,3	-2,6	-0,6	-0,7	-2,5	-1,5	-3,4	-2,6	-0,5	-14,6
Udmøntning fra reserve	0,4	0,5	-	-	-	-	-	-	-	0,9
Omprioriteringer inden for Forsvarsministeriets ramme	-	0,2	0,8	-0,1	-1,6	0,7	-	-	-	-0,0
Resterende ramme til yderligere initiativer i kommende delaftaler	2,0	0,0	0,2	0,0	0,7	0,0	4,7	5,2	9,0	21,9
Yderligere øget prioriteringsrum ved omprioriteringer og effektiviseringer	-	1,0	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	14,1

Note: *Ramme til nye initiativer er efter indgåelse af *Aftale om beredskabsområdet 2025-2026*.